مروری بر قدرت فرماندهی و ویژگی‌های اخلاقی شهید «عباس بابایی» در گفت‌وگوی «جوان» با یکی از همرزمان شهید

صرفه‌جویی و خودکفایی همیشه مدنظر شهید بابایی بود

احمد محمدتبریزی

سرتیپ خلبان شهیدعباس بابایی از مفاخر ملی کشورمان به حساب می‌آید. یک فرمانده خوش قد و بالا با مهارت‌های بالای پروازی و معتقد سفت و سخت به مسائل اخلاقی و شرعی. شهیدبابایی خودسازی را از دوران نوجوانی و قبل از انقلاب شروع کرد و همزمان با پیروزی انقلاب و شروع جنگ تحمیلی به شکوفایی لازم رسید. شهیدبابایی، نخستین خلبانی بود که پس از پیروزی انقلاب اسلامی به درجه سرتیپی رسید. به گفته همرزمان و دوستان این فرمانده، شهیدعباس بابایی در بسیاری از مسائل اخلاقی سرآمد بود و وجودش در نیروی هوایی یک نعمت بزرگ به شمار می‌رفت. حسین خلیلی در دوران دفاع‌مقدس همرزم شهیدبابایی بود و با این فرمانده خوشنام رفاقت داشت. به گفته خلیلی مدیریت قوی شهیدبابایی یکی از نقاط قوت ایران در جنگ به شمار می‌رفت. در ادامه گپ‌وگفت «جوان» با حسین خلیلی را به مناسبت سالروز شهادت عباس بابایی می‌خوانید که نکته‌های زیادی از ویژگی‌های شخصیتی و مهارتی شهید دارد.

سابقه آشنایی شما با شهید بابایی به چه زمانی برمی‌گردد؟

اولین آشنایی من با شهیدعباس بابایی به زمان عملیات حمله به اچ۳ برمی‌گردد. در این عملیات ایشان با هواپیمای اف۱۴ در نقش پوشش هوایی و دفاع هوایی شرکت داشت و من هم با هواپیمای اف۵ چنین مأموریتی را انجام می‌دادم. پس از انجام عملیات می‌خواستیم خدمت حضرت امام برویم. شهیدفکوری هم در این جلسه حضور داشت. من نام و آوازه شهیدبابایی را شنیده بودم و ایشان هم تا حدودی من را می‌شناخت و در جریان این دیدار که در فروردین ۱۳۶۰ افتاد با هم آشنا و مأنوس شدیم. شهیدبابایی در مرداد ۱۳۶۰ با دو درجه تشویقی فرمانده پایگاه هشتم شکاری، بزرگ‌ترین پایگاه هوایی خاورمیانه شد. من هم در همان زمان مأموریت گشت رزمی هوایی از پالایشگاه اصفهان را انجام می‌دادم. در همان زمان نامزد خلبانی هواپیمای اف۱۴ شدم و در نهایت در پایان همان سال با تدبیر شهیدبابایی از هواپیمای اف ۵ به اف ۱۴ آمدم و تا زمان شهادت‌شان شاگردی ایشان را کردم. تا چند روز قبل از شهادت‌شان که از سفر حج انصراف دادند من با ایشان ملاقات داشتم. قبل از شهادت‌شان من از شهید بابایی سؤال کردم و گفتم چه زمانی به حج می‌روید؟ ایشان هم یک نگاه تعجب‌آمیز کرد و گفت: چو دانی و پرسی سؤالت خطاست و ادامه داد تو که می‌دانی من نه حج رفته‌ام و نه به حج می‌روم، من جهاد را به حج ترجیح می‌دهم. این جملات آخرین دیدار و آخرین صحبت‌هایم با ایشان بود.

شهیدبابایی در چند سالگی به فرماندهی رسیدند؟

سرهنگ دوم خلبان عباس بابایی در حدود ۳۱ سالگی فرمانده پایگاه هشتم شکاری شد. ایشان از نظر اخلاقی به قدری قوی بود که بزرگانی مثل مقام‌معظم رهبری در سخنانی می‌فرمایند من به حال ایشان غبطه می‌خورم. شهیدآیت‌الله اشرفی اصفهانی، شهیدصدوقی، آیت‌الله خاتمی، آیت‌الله خادمی همه اینها با شهیدبابایی ارتباط داشتند و شهیدبابایی را از نظر معنوی و اعتقادی تأیید می‌کردند و می‌گفتند چطور می‌شود یک سرهنگ آنقدر خودساخته، زاهد، عابد و بدون توجه به مسائل دنیوی باشد و می‌گفتند چطور می‌شود یک سرهنگ آنقدر خودساخته، زاهد، عابد و بدون توجه به مسائل دنیوی باشد. شهیدبابایی بعد از پیروزی انقلاب با این بزرگان ارتباط برقرار کرده بود و این بزرگواران شهیدبابایی را از زمان انقلاب می‌شناختند.

شما هنگام ملاقات با شهیدبابایی، ایشان را در برخوردهایشان چطور آدمی دیدید؟

شهیدبابایی در مسائل اخلاقی سرآمد بود. این موضوع را فقط من نمی‌گویم و چهار شهید محراب غیر از آیت‌الله مدنی همه از دوستان شهیدبابایی بودند و این موضوع را تأیید می‌کنند. شهیدبابایی بسیار با این علمای بزرگ محشور بود. زمانی که ایشان به فرماندهی پایگاه هشتم شکاری رسید، پایگاه مقداری در مضیقه بود. آیت‌الله صدوقی دستور داد چند خودرو از استانداری یزد به پایگاه هشتم شکاری فرستاده شود و این خودروها را در اختیار شهیدبابایی گذاشتند تا ایشان بتواند جبهه را پشتیبانی کند. این خودروها پس از شهادت عباس بابایی هم در پایگاه ماند.

آشنایی با بزرگان را از زمان انقلاب داشتند؟

شهیدبابایی از کودکی جزو استثنائات و از همان دوران نوجوانی مشغول خودسازی بود. البته این بدان معنا نیست که ایشان جوانی نکرده است. در جوانی والیبالیست بود و زیبایی اندام کار می‌کرد، با این حال همیشه رعایت مسائل شرعی اولویت نخست در زندگی‌اش بود. شهیدبابایی از سال ۱۳۴۸ به نیروی هوایی پیوست و آموزش‌های خلبانی را دید و خلبان هواپیمای اف۵ و بعد خلبان هواپیمای اف۱۴ شد. بعد از انقلاب به خاطر احساس مسئولیتی که نسبت به انقلاب و کشور داشت با عالی‌ترین مقامات کشور ارتباط نزدیکی برقرار کرد و تنها شهیدی بود که که شهدای محراب، مقامات سیاسی کشور و ائمه جمعه درباره ایشان سخن گفتند. اگر تقوا و اخلاص قوی باشد، برای همه تبلور پیدا می‌کند. شهیدبابایی تدابیر و تفکراتی داشت که من پس از طی کردن دوره‌های راهبردی و تاکتیکی در طول ۴۰ سال خدمتم چیز بیشتری از آن صحبت‌ها یاد نگرفتم. انگار شهیدبابایی تمام این مسائل را از قبل آموخته بود. شهیدبابایی مدیریت را در وجودش داشت. زمانی که فرمانده پایگاه شد آموزش هواپیمایی اف۱۴ را راه‌اندازی کرد. بسیاری از فرماندهان بزرگ امروز محصول دوره‌های آموزشی شهیدبابایی هستند. این خلبانان سال ۱۳۶۶ آخرین شاگردان شهیدبابایی بودند که امروز به فرماندهان بزرگی تبدیل شده‌اند. البته فکر نکنید این اخلاقی و اعتقادی خودسازی‌اش را شروع کرده و از نظر مهارت‌های پروازی و شغلی نیز بسیار ماهر بود. در فاصله انقلاب تا جنگ این اعتقاداتش را قوی کرد و در جنگ در حیطه فرماندهی نیز تخصص و خودسازی‌اش را ادامه داد. شهیدبابایی زمانی که در امریکا حضور داشت یک شب در پایگاه شروع به قدم‌زنی می‌کرد و همینطور ناخودآگاه از کنار هواپیماها رد می‌شد. نیروهای حراست آنجا ایشان را دستگیر می‌کنند و می‌بینند فرد دستگیرد شده یک دانشجوی خلبانی ایرانی است. رئیس کماندو آنجا می‌گوید نصف شب در کنار هواپیماها چه می‌خواستی. شهیدبابایی هم جواب می‌دهد من جوان هستم و در هوای باز آمده‌ام تا حال و هوایم عوض شود، هم به هواپیماها نگاه کنم و هم به آسمان و عظمت خدا می‌نگرم تا درس بگیرم. فرمانده وقتی حرف‌های شهیدبابایی را می‌شنود شیفته ایشان می‌شود و می‌گوید تمام پروازهای ارزیابی ایشان را با من انجام دهد و در آن مدت از دوستان شهیدبابایی می‌شود.

> ایشان از نظر اخلاقی به قدری قوی بود که بزرگانی مثل مقام‌معظم رهبری در سخنانی می‌فرمایند من به حال ایشان غبطه می‌خورم. شهید آیت‌الله اشرفی اصفهانی، شهیدصدوقی، آیت‌الله خاتمی، آیت‌الله خادمی همه اینها با شهیدبابایی ارتباط داشتند و شهیدبابایی را از نظر معنوی و اعتقادی تأیید می‌کردند و می‌گفتند چطور می‌شود یک سرهنگ آنقدر خودساخته، زاهد، عابد و بدون توجه به مسائل دنیوی باشد

مهم‌ترین ویژگی‌های اخلاقی شهیدبابایی را چه می‌دانید؟

شهیدبابایی همیشه با دو بال پرواز می‌کرد. یکی از بال‌هایش نیروهای انقلابی و یکی هم نیروهای متخصص بود. امیر بختیاری یکی از هم‌دوره‌های شهیدبابایی می‌گوید شهید بابایی معاون عملیات بود و من با ایشان کار می‌کردم. به نمازخانه رسیدیم تا ارتقای درجه ایشان را به‌عنوان اولین خلبان که در جمهوری اسلامی این افتخار را پیدا کرده بود، ببینیم. وقتی صحبت‌هایمان تمام شد ایشان چند جمله بیشتر صحبت نکرد. گفت من از روی شما شرمنده هستم، شما استادان من هستید و شما کار کردید و این درجه باید روی شانه‌های شما باشد و زیبنده شماست، ان‌شاءالله که من شایستگی این لطف و محبت را داشته باشم. این اوج اخلاق شهیدبابایی است. شهیدبابایی با اخلاق نیکویش طوری رفتار می‌کرد که همه بابایی را پیشرو خودشان می‌دانستند.

درباره مهارت‌های پروازی و قدرت فرماندهی شهیدبابایی چه مواردی مدنظرتان می‌آید؟

ایشان تمام مراحل پروازی را تا جایی که مقدورات اجازه می‌داد، رعایت می‌کرد. صرفه‌جویی در قوا چه در سطح فردی و چه در سطح گروهی را رعایت می‌کرد. همیشه توکلش به خدا بود. خودش پروازهای تاکتیکی انجام می‌داد. معاونت علمیاتی نباید پروازی داشته باشد ایشان این موضوع را می‌دانست، ولی خودش به‌عنوان پیشتاز می‌رفت و می‌گفت تا خودم پیشقدم نشوم کاری انجام نمی‌شود. وقتی شهیدبابایی معاون عملیات نیروی هوایی شد، خلبانان کمی ناراضی بودند و مشکلاتی داشتند. ایشان به تمام پایگاه‌های نیروی هوایی مراجعه کرد و یک روز کامل وقت گذاشت و گفت من عباس بابایی به عنوان نماینده جمهوری اسلامی نشسته‌ام و هر خواسته‌ای دارید به من بگویید، هر خواسته‌ای باشد گوش می‌کنم و تا جایی که قابل حل شدن باشد، مشکلات را حل خواهم کرد. با تمام خلبانان اخلاق خوبی داشت. می‌نشست و با تک‌تک خلبانان صحبت می‌کرد و تلاش داشت تا مشکلات‌شان را برطرف کند. سابقه نداشت یک معاون عملیاتی برای چنین کارهایی وقت بگذارد و روی نیروی انسانی‌اش آنقدر حساس باشد. به نیرو، هواپیما و تجهیزات خیلی اهمیت می‌داد. می‌دانست اگر جنگ طول بکشد باید از تجهیزات مراقبت کند. می‌گفت این خلبانان سرمایه مملکت هستند و باید به آنها احترام بگذاریم، آنها از این آب و خاک دفاع می‌کنند و لباس ایران را به تن‌شان دارند. از نظر فنی هم خیلی مراقب سلامت هواپیماها بودند. وقتی از منطقه برمی‌گشتیم شهیدبابایی می‌گفت رادار هواپیماها را خاموش کنید. تأکید می‌کرد وقتی مأموریت تمام شده است، چرا رادار هواپیماها روشن باشد و اگر یک ساعت رادار هواپیما زودتر خاموش شود یک ساعت طول عمر رادار بیشتر خواهد شد. شهید خیلی رعایت می‌کرد.

شهید بابایی و فرزندش

آموزش‌ها کار راحتی بود. زمانی که ایشان می‌خواست آموزش‌های هواپیمای اف۱۴ را شروع کند، تمام خلبانان بزرگ نقد می‌کردند و می‌گفتند قبل از انقلاب دو فروند هواپیمای اف۱۴ حین آموزش با حضور مستشاران فنی و پروازی امریکایی سقوط کرده و شما با چه جرئتی در زمان جنگ بدون حضور آنها می‌خواهید آموزش‌ها را شروع کنید. ایشان آموزش‌ها را شروع کرد و یک هواپیما هم حین آموزش در زمان جنگ سانحه ندید.

خودسازی‌شان را قبل از انقلاب شروع کرده بودند؟

بله، ایشان از همان زمان نوجوانی روی خودش کار کرده بود. شهیدبابایی قبل از انقلاب از نظر

> وقتی ایشان در ۳۳ سالگی معاون عملیات نیروی هوایی شد، نیروی هوایی بخشی از توان رزمی خودش را به خاطر تحریم‌ها و فشارها از دست داده بود و در مقابل نیروی هوایی عراق برای سومین‌بار در حال بازسازی بود. نیروی هوایی عراق با بیش از ۳۰۰ فروند هواپیما جنگ را شروع و با ۶۵۰ فروند هواپیمای مدرن، جنگ را تمام کرد. در این صورت می‌فهمید شهیدبابایی و دیگر خلبانان چه کار بزرگی انجام داده‌اند

۱۵ تا ۵ دقیقه کاهش پیدا کرد. جای اینکه یک هواپیما در یک منطقه گشت‌زنی کند و یک هواپیما سوخت‌رسان باشد که خطرات زیادی را زمان جنگ داشت، این سوخت‌رسانی‌های طولانی‌مدت لغو شد و جایش یک هواپیما در عرض پنج دقیقه می‌توانست از زمین بلند شود. دومین هواپیما به ۱۵ دقیقه نیاز داشت و سومی و چهارمی به ۳۰ دقیقه زمان نیاز داشتند. بنابراین از سال ۱۳۶۴ با انتقال و گسترش هواپیماها به بوشهر به صورت شبانه‌روزی ما توانستیم تا آخرین روزهای جنگ از شناورهای نفتی، سامانه و تأسیسات نفتی و اقتصادی کشور با کمترین سورتی پرواز و بیشترین بهره‌روی حفاظت و مراقبت کنیم. خودم با استفاده از همین سامانه در بیستم عدم وابستگی به خارج و صرفه‌جویی همیشه مدنظر شهیدبابایی بود.

نقش ایشان در دوران دفاع‌مقدس را چطور ارزیابی می‌کنید؟

وقتی ایشان در ۳۳ سالگی معاون عملیات نیروی هوایی شد، نیروی هوایی بخشی از توان رزمی خودش را به خاطر تحریم‌ها و فشارها از دست داده بود و در مقابل نیروی هوایی عراق برای سومین‌بار در حال بازسازی بود. نیروی هوایی عراق با بیش از ۳۰۰ فروند هواپیما جنگ را شروع کرد و با ۶۵۰ فروند هواپیمای مدرن جنگی، جنگ را تمام کرد. در این صورت می‌فهمید شهیدبابایی و دیگر خلبانان چه کار بزرگی انجام داده‌اند. شهیدبابایی در مقابل سپهبد خلبان عدنان خیرالله ایستاده بود که آن زمان نیروی هوایی عراق را با تمام امکاناتش هدایت می‌کرد. شهیدبابایی تدابیر مختلفی برای مقابله با دشمن داشت. یکی از این تدابیر تشکیل قرارگاه رزمی رعد بود که شهیدبابایی بنیانش را گذاشت. انتقال هواپیماهای اف۱۴ به بوشهر و تشکیل سامانه‌های تندخیز کار مهم دیگری بود که شهیدبابایی انجام داد. این هواپیماها ۳۰ تا ۴۵ دقیقه زمان نیاز داشتند تا از زمین بلند شوند و ۱۵ دقیقه هم نیاز بود تا به منطقه نبرد برسند. این زمان با تمرین و ممارست و ریسک‌های ماهرانه شهیدبابایی به بهمن در پروازی توانستم سه هواپیمای عراقی را سرنگون کنم. اخلاق او در اندیشه‌هایش اثر داشت و اندیشه راهبری از اخلاقش متبلور می‌شد. ایشان در اردیبهشت سال ۱۳۶۶ وقتی معاون عملیات نیروی هوایی بود به درجه سرتیپ خلبانی رسید. شهیدبابایی در حالی این درجه را گرفت که هنوز جانشین نیروی هوایی سرهنگ بود. اولین خلبانی که پس از انقلاب به افتخار امیری رسید شهیدبابایی بود و این نشان از لیاقت‌شان داشت. این درجه‌ها هم نتوانست ایشان را از فعالیت باز دارد و تا آخرین لحظه در میدان حضور داشت.

جزئیات ماجرای حج نرفتن ایشان چه بود؟

در مرداد ۱۳۶۶ شایعه شده بود که شهیدبابایی برای چندمین بار همراه همسر و دوستانش به خانه خدا می‌رود. دوستان شهیدبابایی، به عشق ایشان ثبت‌نام کرده بودند که به حج بروند. شهیدبابایی تا پیش از این هیچ‌گاه به حج نرفته بود و این‌بار هم همسرش را برای رفتن به این سفر بدرقه کرد و خودش به حج نرفت. شهید اردستانی یکی از کسانی بود که به عشق شهیدبابایی به حج رفت و با چشم گریان برگشت. شهیدبابایی می‌گفت من راه حسین‌بن علی(ع) را می‌روم و جای حج به کربلا رفت. می‌گفت اگر ما سنگر را ترک کنیم، دشمن باخبر می‌شود و حمله هوایی انجام می‌دهد. شهیدعباس بابایی در روز عید قربان در یک روز گرم تابستانی در ساعت ۱۲ ظهر نه با هواپیمای اف۱۴ بلکه با هواپیمای اف ۵ که نه زره زیرش بود و نه دستگاه‌های مدرن الکترونیکی داشت، گلوله‌ای به گلویش اصابت کرد و به ملکوت اعلی پیوست. شهیدبابایی به معنای واقعی کلمه تعبیر این آیه شریفه بود که هرگز به نیکی نمی‌رسی مگر از آنچه دوست داری بگذاری. شهیدبابایی از همسر و بچه و حج گذشت. فکر نکنید بابایی دوست نداشت به حج برود، بلکه او در انتظار این سفر بود، ولی او به خاطر جهاد از این سفر گذشت. برخی آنقدر بلندپرواز هستند و آنقدر سطح پروازشان بلند است که حتی سفر حج هم آنها را از جهاد در خدا باز نمی‌داد.

در پایان اگر خاطره‌ای از شهیدبابایی دارید، برایمان بگویید؟

در یکی از پروازهای آموزشی قرار بود مهارت پروازی من را ایشان انجام دهد. من چند بار در کابین عقب در پروازهای آزمایشی پرواز کرده بودم. در هواپیماهای جنگی اول کابین جلو و بعد کابین عقب سوار می‌شود. وقتی پشت‌بام هواپیما رفتیم دیدم شهیدبابایی اول کابین جلو نشست و قصد پرواز دارد. برایم خیلی سخت بود که به ایشان بگویم من باید جلو بنشینم و او عقب بنشیند، اما چون جزوی از مراحل کار بود، مجبور شدم به زبان بیاورم. شهیدبابایی بر حسب عادت در کابین جلو نشسته بود و یادش رفته بود امروز ارزیاب و معلم است و من باید پرواز کنم و ایشان باید من را ارزیابی کند.

خلیلی در کنار یادبود شهید بابایی

جدول

طراح: علیرضا سجادی فر ■ شماره ۵۹۹۲

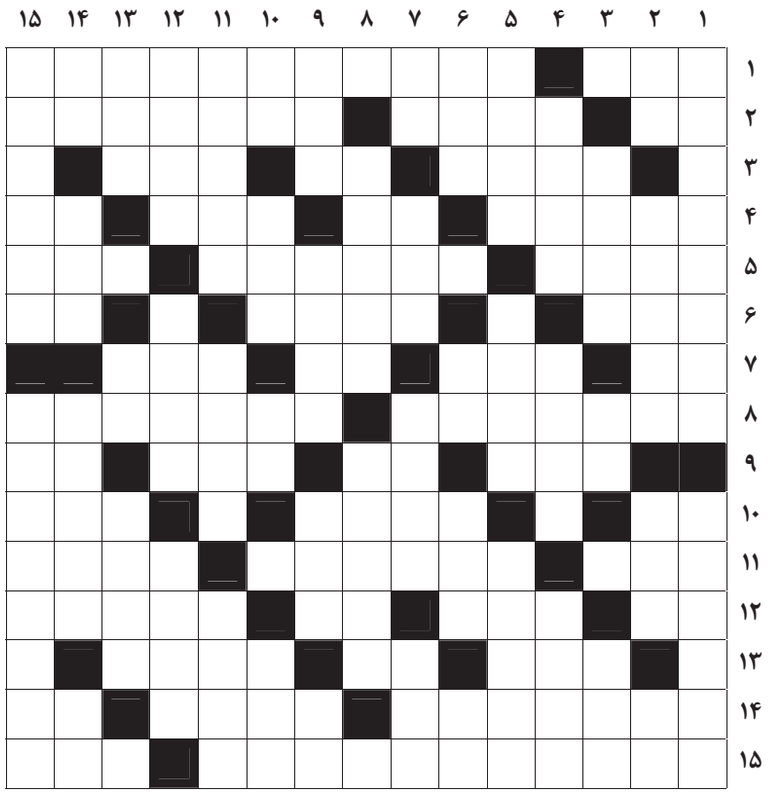

از راست به چپ

■ ۱-هر سه ماه-فیلم معروف ابراهیم حاتمی کیا ■ ۲-دریا-ادا و اطوار-محل توقف خودروها ■ ۳-قسمت تاریک در طول روز-چوب قایق رانی-از ضمایر اشاره ■ ۴-عالم وفقیه دینی-تپه و پشته-کفش اسب-تکنیک ■ ۵-سرباز نیروی دریایی-قسمتی ژلاتینی بین عدسیه و شبکیه چشم-هواپیمای جنگی روس ■ ۶-نوعی آچار-باد ملایم-چیز ■ ۷-از ماه های فرنگی-طبق فلزی-کجاست-ظرف قدیمی نفت ■ ۸-خرقه درویشان که وصله زیاد به آن زده باشند-گازی که از ترکیب آن با اکسیژن آب حاصل می شود ■ ۹-فلزی مرکب از آهن و زغال-گوجه فرنگی له شده-علف خشک-مثل وهمتا ■ ۱۰-حرارت-ترازوی بزرگ-دومین حرف یونانی ■ ۱۱-شک-ازنشانه‌های نوشتاری به شکل کمان-نوعی فرش ■ ۱۲-روی و رخساره-حزن و اندوه-از مقیاس های وزن در قدیم-انبازی ■ ۱۳-وسیله-آرواره-هرچیز روان ■ ۱۴-نوعی غسل – پایین لباس-محل ■ ۱۵-از غذاهای مشهور ایرانی که از راسته گوسفند یا فیله گوساله تهیه می شود-دریل

از بالا به پایین

■ ۱-سناریو-هرچیز خوف‌انگیز ■ ۲-ناشنوا-کشتزار هندوانه-پیک و قاصد-پروردگار ■ ۳-دیرک خیمه-ازحروف انگلیسی-پدر ترکی ■ ۴-یک بیستم ریال در عصر قاجار-آمدوشد-کاشف امریکا ■ ۵-استوار و محکم-هشتم-انداختن ■ ۶-خوراکی لرزان-شلوار جین-نزدیکی-خوب ■ ۷-صدمه و آسیب-رودی که به دریای خزر می‌ریزد-داربستی چوبی یا آهنی به شکل مثلث که زیر سقف قرار می دهند-اندازه ومناسب ■ ۸-ظرفی برای خنک یا گرم نگه داشتن آب-کنایه از فرد شوخ طبع ■ ۹-از بانک های ایرانی-فلز مایع-بدبو وگندیده-بیماری ■ ۱۰-شاد نشده-نصفه-نخستین عدد-پرنده سیاه خوش آواز ■ ۱۱-کرم شب تاب-رکاب-علم مواد ■ ۱۲-خوشگل-سوغات کرمان-سنگین ■ ۱۳-سیلاب-درون هرچیزی-ذرت بوداده ■ ۱۴-ضمیر دور-کاغذ بانکی-علم وراثت-هواپیمای سریع ■ ۱۵-وحدت ویکتایی-زندان

جدول سودوکو

ارقام ۱ تا ۹ را طوری قرار دهید که در هر ردیف، ستون و مربع‌های کوچک سه در سه فقط یک بار به کار روند.

			۳	۶	۱		۵	
							۱	۸
	۹	۴						
			۵	۸				
۹	۲							
						۷	۳	۲
	۴	۳	۹					
			۲	۵				
		۶	۱			۳		

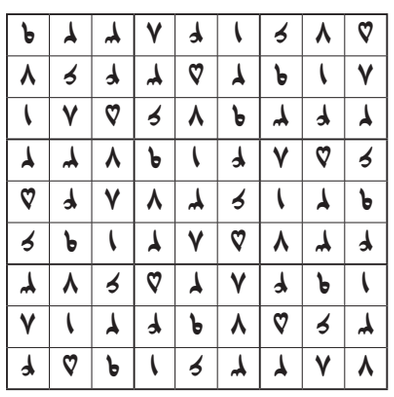

جدول کلمات متقاطع
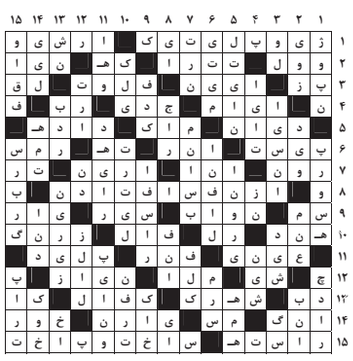
پاسخ جدول شماره ۵۹۹۱